

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली -११००५८

आचार्यः - द्वितीयवर्षम् - तृतीयपत्रम् (व्याकरणम्)
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् -विषयः -

अध्येतुः नाम -पञ्जीकरणसंख्या -

अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः -

अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः -

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम -

मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः -

मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः -

अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः -
.....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम्

दिनाङ्कः

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः

आचार्यः - द्वितीयवर्षम् - तृतीयपत्रम् (व्याकरणम्)

विषयः - व्युत्पत्तिवादः (अभेदान्वयपर्यन्तो भागः, इत्यलं पल्लवितेन इति यावत्) - (50 अङ्काः)
वाक्यपदीयम् (ब्रह्मकाण्डम्) (50 अङ्काः)

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम् ।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - विंशतिः समाधेयाः

अङ्काः - 20 x 02 = 40

निर्देशः : अस्मात् खण्डात् केचन विंशतिः (20) प्रश्नाः समाधेयाः।

Note : This section contains twenty five questions . Out of these twenty (20) questions should be answered.

व्युत्पत्तिवादः

1. का नाम संसर्गमर्यादा?
2. अभेदः कुत्र भासते?
3. किन्नाम स्वसमानविभक्तिकत्वम्?
4. विशेष्यविशेषणवाचकपदयोः कीदृशः नियमः?
5. किन्नाम स्वप्रकृतिकत्वम्?
6. समासव्याससाधारण-आकांक्षा का?
7. नीलं जलमिति वाक्यं प्रामाणिकमप्रामाणिकं वा?
8. विशेषणपदोत्तरविभक्तेः कोऽर्थः? प्रकारतावादिमते?
9. स्तोकं पचतीत्यत्र कथं द्वितीया?
10. कथं स्तोकः पाकः?
11. 'दण्डवान् रक्तदण्डवान्' इत्यत्र नवीनैः शाब्दबोधः स्वीक्रियते न वा?
12. प्रतियोगिनो लक्षणं किम्?

वाक्यपदीयस्य प्रश्नाः

13. अक्षरशब्दस्य कोऽर्थः?
14. एकमेव किमाप्नातम्?
15. शब्दब्रह्मणः प्राप्त्युपायः कः?
16. छन्दसां प्रथममङ्गं किम्?

17. कस्माद् ऋते शब्दानां तत्त्वावबोधे न भवति?
18. सर्वविद्यानां पवित्रं किमस्ति?
19. अनुतन्त्राणामित्यस्य कोऽर्थः?
20. 'अपोद्धारपदार्थाः' इत्यस्य को विग्रहः?
21. वैयाकरणानां मते पदे वर्णाः सन्ति न वा?
22. 'ज्ञानं शब्दः' इति कस्य मतम्?
23. शब्दजशब्दन्यायः केषां मते?
24. कोऽपभ्रंशः?
25. वाग्विषयको मलः केन दूरीक्रियते?

खण्डः ख

प्रश्नाः - पञ्च समाधेयाः

अङ्काः - 05 X 08 = 40

निर्देशः - अस्मात् खण्डात् केचन पञ्च (05) प्रश्नाः समाधेयाः। प्रत्येकप्रश्नः प्रायः शतशब्दैः (100) समपेक्ष्यते ।

Note : This section contains eight questions. Out of these five (05) questions should be answered. Each question should be answered in about one hundred (100) words.

व्युत्पत्तिवादः

1. 'साजात्यञ्च विभक्तिविभाजकप्रथमात्वादिना न तु समानानुपूर्विकत्वेनेति ग्रन्थस्य हार्दं सप्रसङ्गं प्रकाशयत।
2. 'नीलस्य घटः' इत्यत्र अभेदान्वयबोधः कथं न?
3. 'स्तोकं पचति' 'स्तोकः पाकः' इति एतद्वाक्यं कथं भवति इति सप्रसङ्गं व्याख्यात।
4. 'समासव्याससाधारणमेकैव आकांक्षा' इति प्राचीनमतं निराकुरुत।

वाक्यपदीयम्

5. प्राप्त्युपायोऽनुकारश्च तस्य वेदो महर्षिभिः। एकोप्यनेकवर्त्मव समाम्नातः पृथक् पृथक् इति व्याख्यात।
6. शब्दार्थसम्बन्धनित्यत्वं व्यवस्थापयत।
7. द्वावुपादानशब्देषु शब्दौ शब्दविदो विदुः।
एको निमित्तं शब्दानामपरोऽर्थे प्रयुज्यते इति व्याख्यात।
8. ग्राह्यत्वं ग्राहकत्वं च द्वे शक्ती तेजसो यथा।
तथैव सर्वशब्दानामेते पृथगिव स्थिते। इति कारिकां व्याख्यात।

खण्ड: – ग

प्रश्नाः – द्वौ समाधेयौ

अङ्काः – 02 X 10 = 20

निर्देशः – अस्मात् खण्डात् द्वौ (02) प्रश्नौ समाधेयौ । प्रत्येकप्रश्नः प्रायः त्रिशतशब्दैः (300) समपेक्ष्यते।

Note : This section contains four questions. Out of these two (02) questions should be answered. Each question should be answered in about three hundred (300) words.

व्युत्पत्तिवादः

1. शाब्दबोधे चैकपदार्थेऽपरपदार्थस्य संसर्गः संसर्गमर्यादया भासते। इति पंक्तेराशयं प्रकाशयत।
2. समानवचनकत्वनियमं परिष्कुरुत।

वाक्यपदीयम्

3. शब्दब्रह्मणः स्वरूपं प्रतिपादयत।
4. शब्दोऽर्थः सम्बन्धः प्रयोजनं च द्विधा इति अष्टपदार्थीरूपं शास्त्रशरीरमुपस्थापयत।